

Zeza brzëcha. Jôda na lôdã

TÓMK FÓPKA

Na co nama je jedzenié? Mòja sąsôdka z robôtë rzekła, że nie zëjemë, cobë jesc, ale jëmë, cobë zëc. Pròwdac, gôda to, czej bëła na diece, ale òna òd wiedno je na diece... Czë leno temù jëmë, cobë zëc? Taczé zercé dlô zëcô? Czë mòże to je co wiący. Dzël kùlturë. Kùnszt...

Zeza mòjégò pãkatégò brzëcha, to wëdzrzi tak.

1. Jedzenié dôwò przëjemnotã. Chto z Waji nie mësli czasã ò tim, jak tuwò bë sã w co nie wgrëzc. Zãboma miãskò rozszarpac. Ószmakac co słodczëgò. Jaczi zósk wësusac. Co zëmnegò abò ceplëgò pòlizac. Chrãszcz jaczi przedzegwic czë legùminã wsurpnãc...
2. Tej-sej biwò jaczi cãzczi òrzëch do zgrëzeniò – zgôda. Równak je to co lemało przijemno robôta. Chiba że mómë ju państwówë zãbë, tej mùszi barzi na kònsumpcjã òpasowac...
3. Pò jedzenim mòsz mòc. Kraft do robôtë. Krew mò co roznaszac pò mùskùlach i mùskù. Czasã dlô mùskù nie sygò, czej mùskùlów je dzël wiący...
4. Jedzenié pòdobno pòmógò na miłosné sprawë. Chcesz, cobë białka bëła wniebòwzãtò – najëdz sã czosnkù. Pòdobno...
5. Jedzenié je pòliticznë. Przë taczim

szwëdzczim stole sã dô wiący zãlatwic, jak òb czas cali gminny, pòwiatowi czë wòjewódzci sesje...

6. Jedzenié mòże bëc znakã. Hmm. Mògło bëc czedës, bò dzysdnia kawalërowi czòrnëch krëpów sã nie stòwiò. Młodi (stòri téz) sã prosto zlazli, bez zòdnëch ùgòdënków na papierze abò w kòscele, bez starsich kònrowaniò... Leno, cobë takcos na zòlãdkù nie òstalo...
7. Przez jedzenié pòkòzywòsz, kògum jes. To sygnie wzerac, jak chto jé. Czej chartowato, flot – rwie sã do robôtë. (Chiba że sã na banã spieszi). Ga żwicz pòmału jak jaczi filozof – do akòrdowi robôtë sã nie nadòwò. Żlë chto pòzërò tak, jakbë mù za mòłą miškã delë, a jôda na stole i na zemi lezi – w ùrządowi ùdze chadac nie mdze. Swiatowégò pòrządkù nie ùznòwò. Czedë beknie pò jedzenim – to dobrze, bò kùcharsczi wark rozmieje pòchwòlëc. (Tak robiã Chińczicë a bëlno sã miëwajã). Taczi, co gwaczò, miëszò a talërz skrobie – nót je gò wënëkac òd stołu, cobë zgłodniòł i rozëmù sã naucził. Jedzãcy òtemkłą gãbã nie rozmieje téz w gòdce gãbë strzëmac i wierã wëklektò, co ni mò. Zelë jaczi grzebie w zãbach i gòsno surpie – wstëdu ni mò, dójta bóczënk na nie. Ten, co gòdò przë jedzenim, telë mò pòzëtkù ze swi robôtë, co sã napleszcze prawie. A nen, co przë stole lëft psëje – do kòrëta pasëje... Nòlepi, czej człowiek zjë za wròbla a zrobi za kònia!
8. Pò jedzenim jidze pòznac, chto skądka je. Jak przëgrizò zãbã – Francuz. Hiszpanowie jedzã bòdòj to, co pò còridach jima òstòwò. Kaszëbi – sledze i pùlczì. Ruscë wiący pijã. Norwegòwie – same łosose. Ukra-

jińczicë – barszcz. Cëgòni – plinice. Chińczicë zupczy a Szwëdze stolë. A jak ni mò co jesc – tej mómë rok 2013, tępnał ZUS... i zafelalo w Pòlsce piëndzy na emeriturë...

9. Jak pòtrafisz zrobie dobre zjestkù – mòsz w zëcym lzi. Czej robi to białka – wiedno so chłopa nalëze. Czej chłop bëlno kùcharzi – nie brëkùje tej białczì...
10. Z jedzeniò mòzna cëda wëstwarzac. Zómek ze solë. Z makù pòl stòdolë. Piramidã z chleba. Ze zylcu trzë drzewa. Mòrze z grzëbny zupë. Z nudlów pòwròzk do... szlòpë. Óz-niwinowi zwòn ze zòrnów. Z banie wëcãti... Zorro. Krzëwą wiezã z piz-zë. Òleju plëtã brifce. Z gùrka sztëk wãbòrka. Z cëkru – słodką gòrkã. Z gròpa ceplã pùlkã. Z róbzaka òd swiãt sztòlkã. Zajca z marcepóna. Z szò-kòladë blónã...
11. Przez jedzenié likómë wiãkszë pòl Tòblëcë Mëndelejewa. Pòmału wëpòdajã nama włosë, chrapie-jëmë, slepniëmë, chłopi białczëjã a białkòma rosçã wãszëska i knã sarcësto.
12. Temù, że jëmë – chłopùlkòwie robiã sã sëtì a białeczczì zmiarcejã. Abò w drëgã stronã... To zanòlégò òd te, chto co bierze. Gòdajã, że pò salòce, gùrkach a kapùsce colemało na wòdze człowiekòwi przëbiwò. Jiny prawia, że to pò bұлwach, szòkòladach a piwie. Jak je, nie je do-kładno wiedzec, ale mësziã, że bë bëło wòrt, cobë pòlszczi parlameñt sã tim zajał. Jakã kòmisjã do spraw pòwòlajã. Jaczëgò pèlnonocnika czë rządowã agencjã... Tegò zakòzã, to zabédëjã... i zarò mdzemë wiedzelë ò jedzenim, co trzeba.

Co pòwiëta, to rzeczta i tak móm namklë na to. A nôbarzi mie szmakò keñtka chleba... z tomatã.